

Zoran Garevski ...

Prosili so me, naj v tekstovno-slikovni obliki predstavim delo Zorana Garevskega. »Ker ga prav zares vsi nekako poznamo, prav zares pa nikjer ni v strnjeni obliki zapisano, kaj natančno je počel ...«, je bilo navodilo.

Zoran Garevski, oblikovalec, eno tistih imen, ki so pustila največji pečat v sodobni slovenski modi, je iskreno verjel, da pri dobrem oblikovanju pač ni stroge meje med delom in življenjem. »Oblikovanje dihaš, gledaš, živiš in o svoji »službi« razmišljaš vedno in povsod. Moja služba je tudi moj hobi in pravzaprav drugih hobijev ne potrebujem, ker se s svojim ukvarjam vsak dan,« je Zoran vedno govoril.

O čem torej prav zares pisati? Težko je opredeliti, kaj so mejniki v njegovem oblikovanju, in kaj v tem trenutku¹ ostaja pomembno. Ali so to vse kreativne kave v LePetiju, kjer sva mimogrede soustvarila tudi Squat (SQUAT, Društvo za neodvisno modo, umetnost in oblikovanje, danes najbolj prepoznavna platforma za mlade slovenske modne oblikovalce), osmislila premnoge razstave, projekte, ki so pozneje vodili k Londonu, Parizu (za tisti čas še posebej neverjeten sestanek z vodilnimi na sedežu Comme des Garçons na Place Vendome v Parizu in poznejša CDG Guerilla Store v Ljubljani, prva trgovina s konceptom v globalnem merilu, 2004–2005) in vsem drugim modnooblikovalskim podvigom? Ali je to pač preveč trivialno, kot tudi premnogokrat radi okarakteriziramo modo samo?

Vendar je Zoran oblikovanje resnično živel. S svojo subtilnostjo in pronicljivostjo je z lahkoto ustvarjal in obvladoval tudi najbolj nemogoče in izzivalne okoliščine. Še danes se sprašujem, kako sva lahko takrat dva dvajsetinnekajletnika z neverjetnim samozaupanjem in za nič denarja nekaj dni pred veliko javno prireditvijo prevzela velikanski projekt, ker je pač prvotni izvajalec celostne oblačilne podobe odpovedal. Tako sva v nekaj dneh ustvarila več kostumografij, oblekla vse voditelje in nastopajoče in še nekaj gostov za povrhu. Brez večjih težav, s kakšnimi desetimi asistenti in brez vsakega strahu in treme! Nazadnje je vse skupaj izpadlo več kot odlično. Čeprav danes česa podobnega seveda ne bi več naredila (izkušnje pač prinesejo tudi zrelost), je Zoran skozi vse svoje delovanje ohranjal tipičen, zanj značilen oblikovalski pogum in neverjetno sposobnost komuniciranja.

¹ Zoran Garevski je po boju s hudo boleznijo preminil junija 2014.

»Rojen v Bitoli, Republika Makedonija. Od leta 1996 živim in delam v Ljubljani. Kot oblikovalec in umetniški vodja sem sodeloval z blagovnimi znamkami Vodeb, Oktober, V.o.o.d.o.o, Garevski, R-exclusive, Rašica. Kot stilist in kostumograf sem ustvarjal oblačilne podobe za televizijske oddaje, gledališke predstave, prireditve, glasbene in reklamne videospote ter sodeloval pri ustvarjanju časopisov in drugih publikacij. Svoje delo sem predstavljal na samostojnih in skupinskih razstavah in revijah v Sloveniji in tujini, v tiskanih in TV-medijih. Za delo na področju oblikovanja in oblačilne kulture sem bil večkrat nagrajen«, je Zoran zapisal v novembru 2011.

Žal ne obstaja enciklopedija slovenske sodobne mode, kjer bi lahko kronološko nanizali kolekcije oblikovalcev poimensko in se iz njih učili, inspirirali, jih v podobnih zapisih povzemali (mimogrede, to je bila tudi ena Zoranovih neizpoljenih želja in nedokončan projekt v okviru njegove doktorske disertacije). Danes bi Zoran v tako knjigo nedvomno spadal. Enciklopedično navajanje podatkov in spremljajočih fotografij bi bilo faktografsko precizno in bi pozornemu opazovalcu ustrezno prikazalo razvoj umetnika in oblikovalca skozi različne faze ustvarjanja. Tudi brez podrobnega poznavanja pa nekatere tipične smernice estetike Zorana Garevskega z lahkoto opredelimo, večkrat so bile tudi navajane v opisih njegovega dela – monokromatske barve, veliko črnine, arhitekturen pristop, poudarki na kroju in obliki, občutljivost za podrobnosti ... Toda kaj je tista »začimba«, ki suhoparne termine in tehnične opise pretvori v oblikovalske kose z dušo? Kaj pravzaprav naredi oblikovalca, kot je Zoran, in kako definirati, na kratko povzeti vsebino in bistvo njegovega ustvarjanja? Ali je dovolj zgolj podatek, da je vse naštetu Zoran peljal skoraj do popolnosti?

V pričujočem zapisu bom poskusila predstaviti delček univerzuma nespornega velikana slovenskega modnega oblikovanja skozi tisti drugi, subtilnejši, bolj njegov pogled. Morda naključnemu bralcu pomagati bolje razumeti, kaj je tista moč, ki preprosti »plašč« pretvori v »tisti plašč«, ki ga Zoranove zveste stranke nosijo desetletje in več in nikoli ne izgubi na svojem estetskem in čustvenem naboju.

*Izr. prof. Nataša Peršuh
Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta,
Oddelek za tekstilstvo,
Katedra za oblikovanje tekstilij in oblačil*

*Fotografije: osebni arhiv Z. Garevskega,
Peter Giodani, Aljoša Rebolj, AML Ljubljana*

Zoranova prva kolekcija, predstavljena na zaključni reviji NTF, junija 2000. Radikalna estetika kolekcije v popolnoma črni barvi, poglobljena študija modelacije krojev, izhajajočih iz kroga, je za tisti čas pomenila popolnoma drugačen pogled na trenutne trende pri nas. Subtilen dialog med obleko in telesom, ki brez vsakršne vulgarnosti ponekod tudi razgalja in v svoji čistosti brezkompromisno pripoveduje o jasni viziji in samosvojesti mladega oblikovalca.

Zoranova prva kolekcija, predstavljena na zaključni reviji NTF, junija 2000

Raziskovanje kroga v zrelejši in mehkejši različici. Sezonsko nedefinirana kolekcija, predstavljena v okviru razstave Art&Fashion v Zagrebu, 2008

Art&Fashion, Zagreb 2008

Prva kolekcija R-Exclusive za Rašico, sezona jesen/zima 2007. Po dolgem času se v Sloveniji spet pojavi znamka, ki v industrijski izvedbi prodaja močno oblikovalsko identiteto. Ponuja moško in žensko linijo. Oblikovalec je Zoran Garevski, ki s prepoznavno minimalistično estetiko postavi vizualne temelje na novo nastali znamki in ta takoj pridobi krog zvestih privrženecv.

R-Exclusive, sezona jesen/zima 2007

Zadnja kolekcija R-Exclusive za Rašico, sezona pomlad/poletje 2009.

R-Exclusive, pomlad/poletje 2009

Ena prvih postavitev v Squatu. Razstava z naslovom *Oblika/Obleka* na novo izprašuje oblačila v širšem pomenu besede. Zoran Garevski predstavi »oblačila za obešalnike«, kot odgovor na fenomen sodobnega časa, ko oblačila večkrat dejansko ostanejo samo okraski na obešalnikih. Zakaj ne bi tak »okras« postal tudi dejanski, s tem namenom oblikovani kos dekoracije našega doma, namenjen razkazovanju, namesto skrivanju v omari?

Razstava *Summer Cou(l)ture* je ena zgodnejših postavitev, ko se ob bok zrelemu oblikovalcu že postavi prva ekipa Young@Squata. Komercialno-umetniški projekt, ki ga v različnih interpretacijah v Squatu najdemo vsako leto, je zasnovan kot odgovor na poletne razprodaje, ki vsako leto v določenem času okupirajo prestolnico in naše nakupovalne navade.

Oblika/Obleka, marec 2010, Squat

Summer Cou(l)ture, marec 2010, Squat

»Klasični Garevski«, bi lahko poimenovali črno in belo kolekcijo za zimo 2013, katere ozadje je po besedah avtorja Trenutek. Oblikovalec v svoji zreli fazi ustvarjanja, prepoznavna in tipična estetika minimalizma, nadgrajenega z eleganco, nežnostjo in feminilnostjo v ženskem delu kolekcije. Avtorske moške kolekcije v tem obdobju med poznavalci dosežejo skoraj ikoničen status.

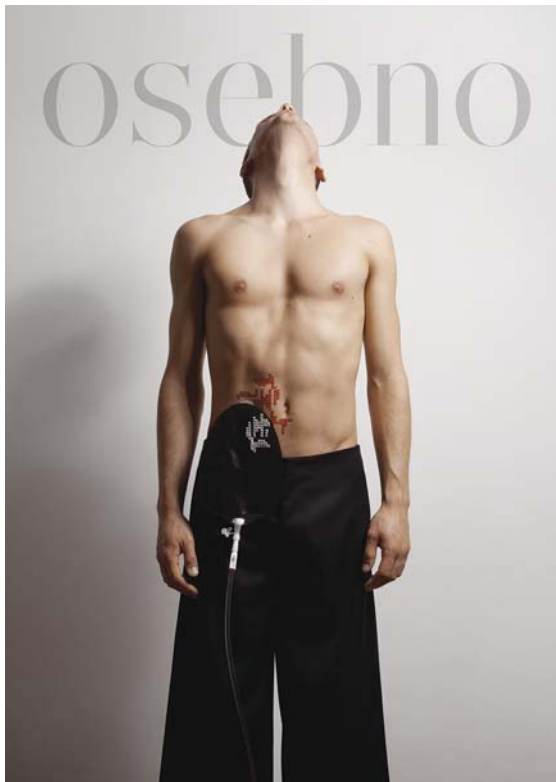
Fahion Week Ljubljana, april 2012

»Zgodbe o odraščanju, spominih na otroške sanje, vračanju k nekdanjim vrednotam, iskanju popolnosti, na novo zastavljenih sanjah in hrepenenju.« Zoran Garevski

Kolekcija VARUHI KOLIBRIJEV, Fahion Week Ljubljana, oktober 2013

Samostojna razstava v prostorih Makedonskega kulturnega društva z naslovom Osebno. Skozi pripoved intimne izkušnje in prek prepoznavne estetike Garevski postavitve detabuizira bolezen. Na ogled so postavljene tri silhuete, trije modeli, ki imajo na trebuhih kot del kreacije pritrjene oblikovalsko nadgrajene urostome.

OSEBNO, oktober 2013

»Želje, vizije, sanje ... in realnost! Realnost, ki jih ujame v obliko, poskuša umiriti, racionalizirati in poslati na oder ... Tudi če za nekaj minut. Duša na dlani ... tudi če boli.« Zoran Garevski

Kolekcija UJETOST, Fashion Week Ljubljana, april 2014